

NYHETSBRÄV MARS 2022

Förra vårens testkurs i hållbar utveckling med studenter från Nukus universitet skalas upp och når fler unga i Uzbekistan. Aralsjösällskapets tid och ekonomi kretsar nu runt vårens kurser. Bo Libert bjuder på en intressant sammanfattning av läget i Centralasien och en högaktuell sista minuten inbjudan. Hoppas fler vill bli medlemmar i Aralsjösällskapet eller stödja med en peng. Sprid info så fler vet vad som händer i "stan-länderna". Missa inte att uppge namn och mailadress så ni kan följa vardag och utveckling i Aralregionen. Årsavgiften är 200 kr som betalas på Plusgiro 354165-3

Gitte Jutvik Guterstam, redaktör
gjutvik19@gmail.com

Welcome to this round table on Putin's Authoritarian and Neo-Imperial Ambitions and Politics in the Post-Soviet Space and Military Invasion of Ukraine

Wednesday 23 March 13.00-16.00 CET

Link for registration: https://zoom.us/webinar/register/WN_38l6QobZREOpWo27ErFkkQ

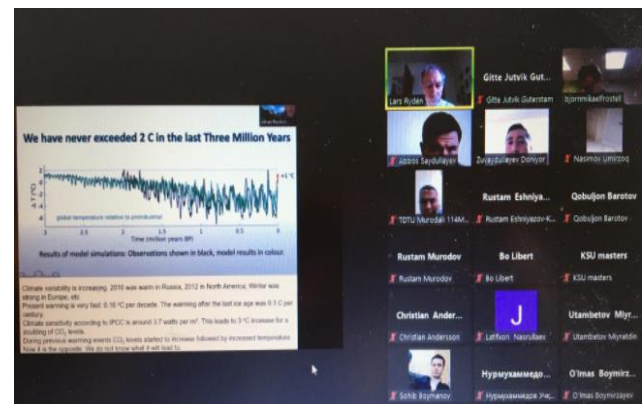
Organised by the Centre for Baltic and East European Studies at Södertörn University, IRES Institute for Russian and Eurasian Studies at Uppsala University, the Caucasus Regional Research, Malmö University and Texas A&M University, Washington DC

KURSEN NÅR NU FLER

Nu pågår masterskursen i hållbar utveckling för studenter i Uzbekistan. Lars Rydén, Bo Libert och Björn Frostell har tillsammans med partners i Uzbekistan tagit erfarenheterna från förra årets kurs vidare när Svenska Aralsjösällskapet nu åter erbjuder kursen Sustainable Development med fokus på vatten. Under våren kommer 9 universitet med sammanlagt 60 studenter engageras. Totalt 15 kurstillfällen med olika tema erbjuds. Föreläsningar och gruppseminarier blandas. För både för studenter och lärare är språk och olika traditioner att bedriva undervisning utmaningar. I år kommer uzbekiska universitetslärare ta större ansvar och på sikt ska kursen kunna ingå i ordinarie kursutbud. Kurslitteratur och seminarieuppgifter finns på

SASS hemsida. Sprid gärna info om detta unika samarbete!

Kontakt Lars.Ryden@balticuniv.uu.se

Kurstillfälle 4. Klockan är runt 11 i Sverige, 15 i Uzbekistan. Dagens tema är Climate change. Lars Rydén är kursansvarig och föreläsare.

JORDBRUK, VATTEN och MILJÖ I CENTRALASIEN

Av Bo Libert, styrelseledamot i Aralsjösällskapet. Lantbruksråd vid den svenska ambassaden i Moskva 1988-1990 och därefter arbete på OECD, Naturvårdsverket och FN. En stor del av dessa engagemang har rört miljö- och naturresurser i Östeuropa och Centralasien.

Centralasien har på senare tid hamnat i fokus även här i Sverige. Först med Talibanernas övertagande av Afghanistan under förra året och sedan oroligheterna i Kazakstan i januari i år.

Regionen där också Kirgizistan, Tadzjikistan, Turkmenistan och Uzbekistan ingår är från ett miljöperspektiv kanske mest känd för den försvinnande Aralsjön som ett resultat av överproduktion av bevattnad bomull.

Relationerna mellan länderna har tidigare karaktäriserats av spänningar, särskilt mellan Tadzjikistan och Uzbekistan, men sedan det senare landet fått en ny president (Mirziyoyev) så har umgänget i hela regionen blivit mera vänskapligt. En viktig politisk aspekt är de återkommande, smärre revolutionerna i Kirgizistan. Under 2021 tog en nationalistisk president (Japarov) över efter protester mot ett iögonfallande valfusk.

Växtodlingen i regionen kan förenklat delas upp i bevattnat jordbruk i söder och lågavkastande obevattnat jordbruk i norr, framförallt i Kazakstan som ligger på runt 8:e plats av världens spannmålsexportörer. Köttproduktion är viktigt – inte minst genom får och hästuppfödning.

Det finns en intressekonflikt när det gäller de stora floderna Amu Darya och Syr Darya mellan de länder uppströms – Kirgizistan och Tadzjikistan – litar på vattenkraft som en viktig del av energiförsörjningen och länderna nedströms som har gott om gas och olja – Kazakstan, Turkmenistan och Uzbekistan – som ser bevattning som den viktigaste användningen av vatten. Vatten för miljö eller för att återfylla Aralsjön är ingen prioriterad fråga.

Aralsjöns uttorkade botten är i sig ett miljöproblem som är mera aktuellt. Miljoner ton av damm sprids

Användning av vattenkraft uppströms på vintertid gör att möjligheterna till bevattning minskar i och med att de stora vattenreservoarerna töms under fel årstid. Nu har det börjat utvecklas samarbete så att länderna uppströms byter den vattenkraft som produceras på sommaren då det är gynnsamt för bevattning, mot el på vintern från länderna nedströms.

Men de senaste två åren har varit torra så de stora reservoarerna i bergen har inte fyllts på. Detta är negativt för både jordbruks- och energisektorn. Klimatförändringar kan vara en viktig faktor även om vattenflödet egentligen borde öka under en period då glaciärerna smälter.

Bevattningsteknologin som används leder till avsevärda förluster och det finns stora möjligheter att producera lika mycket eller mer med mycket mindre vatten. Men för detta krävs investeringar med kapital som för närvarande inte finns tillgängligt. Priset som bonden betalar för vattnet är också alldeles för lågt för att ge incitament för sparande.

Produktionen av bomull har minskat men en viktig aspekt på jordbruket för de nya självständiga länderna är livsmedelssäkerhet. Då vete är en viktig stapelföda har arealerna ökat trots att vete producerat med bevattning inte har särskilt bra kvalitet och egentligen är ett slöseri med vatten.

En väg ut som så smått börjar utvecklas är att satsa mera på högvärdeproduktion i jordbruket. Centralasien ligger mitt emellan de två länder som globalt importerar mest livsmedel: Ryssland och Kina. Fokus på produktion och export av frukt och grönsaker skulle kunna ge ökade vinster i jordbruket, och därmed ge möjligheten att betala för vattenanvändning och att investera i effektiv bevattning, t ex droppbevattning.

regelbundet långa avstånd med vinden. För att bromsa detta pågår insatser att plantera buskar och träd vilket inte är enkelt i den uttorkade miljön.

Från [ICARDA](#)

Men det behövs reformer i både i handels- och jordbrukssektorn. Då skulle nya möjligheter kunna öppnas för ett välmående centralasiatiskt jordbruk

TRÄFF MED CENTRALASIENGRUPPERNA

Centralasiengrupperna är en organisation som vill främja ett demokratiskt Centralasien med ett aktivt och inkluderande civilsamhälle. Man jobbar främst i Kirgizistan, Tadzjikistan och Uzbekistan. De vill främja mänskliga rättigheter och social rättvisa i

HÄLSNING FRÅN AKHMET

För drygt tre år sedan fick Akhmet Amangaldiev chansen att som SASS stipendiat vara student i Uppsala. Hur mår du? Vad gör du och hur är läget i Uzbekistan? Det är så trevligt att ses i datorns digitala ruta när Akhmet berättar.

Jag har flyttat från Nukus och bor nu i Tashkent. Läkare utan gränser har sitt huvudkontor här och jag har numera hand om personalfrågor. Totalt är 200 personer anställda. Fortfarande pågår arbetet med resistent tuberkulos i Karakalpakstan, området söder om Aralsjön där jag bodde till alldeles nyligen. Regionen har till stora delar förvandlats till saltöken. Vintrarna är kallare och

med en mera uthållig användning av tillgängligt vatten. Uzbekistan rör sig i den riktningen med investeringar i effektivare bevattning och en strävan till en mera vertikal organisation av produktionen i så kallade klusterföretag. Detta innebär en satsning på större jordbruk integrerade med förädling av råvaran och export. Eftersom en smidig och snabb transport är en förutsättning för export av frukt och grönsaker försöker man underlätta handeln. Sedan i november 2021 har man till exempel en överenskommelse med Ryssland att skicka regelbundna snabbtåg med frukt och grönsaker till ryska städer.

Kontakt bocar.l.libert@gmail.com

regionen. I Sverige har organisationen cirka 200 medlemmar, många är studenter. Några från styrelsen i Aralsjösällskapet träffade Maria Pettersson vid ett digitalt möte. Maria arbetar med projekthantering hos Centralasiengrupperna. Organisationen som samlar många unga driver projekt, ofta med social inriktning. Aralsjösällskapet har stor kunskap och aktiva kontaktnät inom miljö och ekologi. Kontakter var ömsesidigt positiva och vi kom överens om fortsatt kontakt och eventuellt samarbete. Mer om Centralasiengrupperna [här](#).

somrarna hetare och bostäderna är dåliga. Tidigare utjämnade sjöns vattenmassa temperaturen under året. I julas hälsade jag på min mamma hemma i Muynak som tidigare var hamnstad med fiskeindustri vid Aralsjön södra strand. Nu syntes inte lastbilarna till med buskar avsedda att planteras för att binda sanden på botten av det som tidigare var Aralsjön. I höstas var det full fart på detta enorma planteringsprojekt. Om buskarna klarar sig har jag inte hört något om. En hel del förbättringar vad det gäller vägar har gjorts i Muynak och min mamma som tidigare arbetade i fiskfabriken har

det bra. För att ta vara på vattnet i Amu Darja har man byggt dammar men de senaste åren har det kommit väldigt lite vatten i dammarna vilket påverkar både fiske och möjligheter till bevattning. Jag har det bra och är så tacksam för månaderna i Uppsala med spännande

undervisning om lokalt och globalt och alla studiekamrater från en rad olika länder. Varma hälsningar till alla!

Det är så trevligt att ses i datorns digitala ruta när Akhmet berättar. Tack och hej!